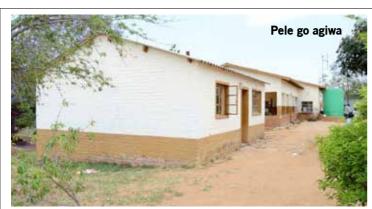
BOITEKANELO

Tleliniki e ntšhwa mo baagi ba Ga-Thaba





Tleliniki ya bogologolo ya Soetfontein (mo molemeng) e tla tseelwa legato ke tleliniki e ntšhwa e e agilweng (mo mojeng) e e ikgantshang ka mafelo a maemo a kwa godimo.

Albert Pule

leliniki e ntšhwa e fetotse matshelo thata kwa motseng wa Ga-Thaba kwa Limpopo.

Tleliniki ya Soetfontein, e e butsweng ka 1971, e ne e na le diphaposi di le pedi tsa tlhatlhobelo, phaposi ya pelegiso mmogo le phaposi e e neng e dirisetswa ditirelo di le pedi e leng ya go ntsha melemo e bile e le ya poloko ya melomo le didirisiwa.

Mo ngwageng ono wa 2015 setšhaba sa motse wa Ga-Thaba jaanong ba ka ya kwa Tleliniking e ntšhwa e e tla abelang ditirelo mo malapeng a le 800 mo motseng.

Tleliniking e ntšhwa e oketsa palo e e leng teng mo maokelong a porofense. Baagi ba mo porofenseng ba na le ditleliniki di ka nna 444, ditikwatikwe tsa maokelo di le 26, dipetlele tsa kgaolo di le 30, dipetlele tsa selegae di le tlhano, dipetlele tsa malwetse a a ikgetileng di le tharo le dipetlele di le pedi tsa thuto e kgolwane mo porofenseng.

Tleliniking ya Soetfontein e na le diphaposi di le nne tsa tlhatlhobelo, phaposi ya tsa tshoganyetso, phaposi ya thobomaikutlo (mabapi le letshogo le le feteletseng mmogo le HIV le Aids), wate ya baimana e e nang le dikgaolo di le tharo, (mabapi le kgato ya ntlha ya kgorogelo, kgato ya bobedi ya go pepisiwa le kgato ya boraro ya morago ga go pepisiwa), phaposi ya masela mmogo le phaposi ya temogomalwetse

E na gape le baoiki ba le supa ba seporofešenale, ba le babedi ba dirang jaaka baoki ba ba ikwadisitseng mmogo le a le mongwe yo a dirang jaaka mothusamooki.

Tleliniki eno e agilwe ke Lefapha la Boitekanelo la porofense ya Limpopo mme e tla thusa thata mo go tliseng ditirelo tsa boitekanelo mo bathong ba Ga-Thaba.

Kwa tshimologong lefapha le ne le beetse kwa thoko R11 milione go ka aga Tleliniki ya Soetfontein mme ya feletsa e dirisitse R15.2 milione mo go agiweng ga tleliniki eno

Fa e sale e bulwa ka Moranang, Tleliniki ya Soetfontein e setse e pepisitse batsadi ba masea a le 18.

Ke motlotlo gobo ke dikologa lefelo leno le lentšhwa gonne le tla re thusa jaaka baabi ba ditirelo tsa tlhokomelo ya boitekaelo go aba ditirelo tse di maleba mo baaging," ga bua jalo Mooki wa Moporofešenale Anna Motimele kwa pulong ya semmuso ya tleliniki.

Tleliniki e butswe semmuso ke

Mokhuduthamaga wa Lefapha la Boitekanelo la porofense ya Limpopo Ngaka Phophi Ramathuba yo a rileng o solofela e tla tlisa diphetogo tse di itumedisang mo matshelong a bone.

"Ke solofela fa tleliniki eno e tla nna tshimologo ya dilo tse dintle tse di tla tlang mo motseng ono. Re a bo re bua ka seno fa re bua ka kabo ya ditirelo.

"Ga re batle gore motho fa a ya kwa tleliniking a etse go tlhatlhobelwa mokgotlhwane, ba bo ba neelwa diphanado, ekete diphanado di fodisa malwetse otlhe," go buile jalo Mokhuduthamaga Phophi.

Lefapha la Boitekanelo la porofense ya Limpopo le abelana le go tlhokomela ditirelo tsa thuso ya boitekanelo mo baaging ka kakaretso. Maokelo mo porofenseng a netefatsa gore baagi go rala porofense ba na le mafelo a tlhokomelo ya boitekanelo.

Go ya ka Johana Malahlela wa dingwaga di le 44 go bulwa ga tleliniki eno go tla dira gore a kgone go somarela madi fa a isa ngwana wa gagwe wa mosimane gore a ye go tlhatlhobiwa.

"Go kile ga ba le nako e ke neng ke dirisa madi a mantsi fa ke isa ngwana wa me wa mosimane gore a ye go tlhatlhobiwa. Ke ne ke tshwanelwa ke go ya kwa Mankweng kgotsa kwa Polokwane mme ka dinako dingwe ke ne ke dirisa madi a a ka fitlhang go R300 go ya koo fela.

"Jaanong nka ikela fela ka maoto go tswa mo ntlong ya me go leba kwa tleliniking gore mosimanyana wa me a thusege," ga bua motsadi ono wa bana bale babedi.

Yo a nang le maitemogelo mo mafokong a ga Malahlela ke Kgabo Manamela wa dingwaga di le 55 yoo lelapa la gagwe le neng le ikaegile ka tleliniki ya bogologolo. O itumeletse lefelo le lentšhwa lena.

MAOKELO A KWA PORO-FENSENG YA LIMPOPO

- go na le ditleliniki di le 444
- ditikwatikwe tsa maokelo di le 26
- dipetlele tsa kgaolo di le 30
- dipetlele tsa selegae di le tlhano
- dipetlele tsa malwetse a a ikgetileng di le tharo le dipetlele di le pedi tsa thuto e kgolwane mo porofenseng

"Tleliniki eno e ntšhwa e tla re thusa thata, bogolosegolo batho ba ba retelelwang ke go tsamaya lobaka lo loleele go ya kwa Polokwane," o buile jalo.

Kgosi ya motse e leng Kgosi Maisha Molepo III o ikuetse mo baaging gore ba se tshume tleliniki fa ba na le dingongorego kgatlhanong le puso.

"Tleliniki eno ga se ya batho bano," o buile jalo a supa Mokhuduthamaga le baemedi ba gagwe.

"Ke ya rona, jaaba baagi ba Ga-Thaba, e bile ga ke batle go bidiwa kamoso gotwe le e tshumile ka ntlha ya gore ga le itumelele ditirelo tsa puso.

"Fa le ka bo la dira seo sa mothale oo, ke tla bitsa mapodisi mme bang ba tiro eo ba tla tshwarwa mme ba tswalelwa kwa kgolegelong dingwaga di tlhoka palo," o buile jalo mme mafoko a gagwe a phaphathelwa legofi le go dudueletswa.

Baagi ba motse wa Manxili ba neelwa tleliniki ya maemo a kwa godimo



Moporesitente Jacob Zuma, o bonwa fano a na le Mosadi wa gagwe Tobeka Madiba-Zuma kwa pulong ya Tleliniki ya Manxili kwa Nquthu, KwaZulu-Natal. Tleliniki eno e tlisitse ditirelo tse di botoka mo setšhabeng sa Manxili.

Thandeka Ngobese

leliniki e ntšhwa ya maemo a kwa godimo e e jeleng R20 milione ya kwa Nquthu, KwaZulu-Natal, e tla tlisa kimologo e e tlhokegang mo baaging ba le 13 000.

Mo malobeng, baagi ba ne ba tshwanelwa ke go letela tleliniki ya e e ba latelelang kwa motseng gangwe ka kgwedi kgotsa ba tsamaye sekgala sa dikilomitara di le 10 go ya kwa Tleliniking ya Mangeni, go le gantsi ba tsamaya ka maoto, go iponela ditirelo tsa tlhokomelo ya boitekanelo kwa teng. Tleliniki e e ba latelelang e ne e tloga kwa bo yona kwa Sepetleleng sa Charles

Johnson Memorial, seo se leng sekgala sa dikilomitara di le 62.

Yo mongwe wa baagi, Maqili Buthelezi, o tlhalositse gore o kile a fetwa ke letlha leo tleliniki e tlang ka lone, mme o ne a tshwanelwa ke go dirisa

R54 go lata melemo ya gagwe kwa Sepetleleng sa Charles Johnson Memorial.

"Tleliniki eno e ntšhwa e puso ya rona e re agetseng yona e tla re thusa thata mme re a e lebogela," o buile jalo.

Go na le dipetelele tsa porofense di le 72, dikholeje tsa baoki di le 25 le ditikwatikwe tsa baagi tsa boitekanelo di le 18 kwa KwaZulu-Natal.

Tleliniking ya Manxili, e e butsweng se-

mmuso ke Moporesitente acob Zuma mo malobeng, e tsamaisana le moano wa puso wa Operation Phakisa wa go nna "Tleliniki ya Mmatota", o o gapeletsang gore go nne le kobamelo ya ditirelo tse dintle go gaisa go ya ka maemo a a botlhokwa a boitekanelo jwa bosetšhaba.

Pulo eno e ne e tsenetswe gape ke Motlatsatona wa Boitekanelo Ngaka Joe Phaahla,Mokhuduthamaga wa Boitekanelo kwa KwaZulu-Natal Ngaka Sibongiseni Dhlomo, tokololo ya Komiti ya Lefapha ya KwaZulu-Natal mmogo le baemedi ba Lenaane la Dinagakopano le le Tshwaraganetsweng mabapi le HIV le Aids (UN-AIDS), makhanselara le Dikgosi.

Tleliniki e tla thusa maitlhomo a puso a go lwantsha malwetse, a a akaretsang phasalalo ya HIV le Aids, tshwaetso ya Lehuba (TB) mmogo le thologelo ya dintsho tsa bana le batsadi ba bona mo Kgaolong ya uMzinyathi.

Motlatsatona Phaahla kwa pulong eno o buile gore lefapha le diragatsa taelo ya Moporesitente Zuma ya go latela maitlhomo a Leano la Tlhabololo la Bosetšhaba, ao a tlhalosang gore gore Aforika Borwa e tlhabologe, metseselegae e tshwanelwa ke go tlhabololwa jaaka metseseteropo e dira.

"Maikaelelo a leano la Inšorense ya Bosetšhaba ya Boitekanelo ga a kitla a fitlhelelwa fa re sa netefatse gore ditirelo tsa boitekanelo tsa metseselegae ya rona di a tokafadiwa, e bile di na le boleng jo bo itumedisang," go buile jalo Motlatsatona Phaahla.

Maokelo mo porofenseng a farologane go simolola ka tlhokomelo ya boitekanelo ya motheotheo, go ya kwa dipetleleng tsa porofense. Maokelo ano ga a abelane fela ka ditirelo tsa boitekanelo, fela go nneng le dikholeje tsa baoki le tsona di raya gore thulaganyo ya boitekanelo jwa setšhaba e ka neelwa tshegetso jaaka baoki ba bašwa ba iponela makwalothuto a a matshwanedi. Go agiwa ga Tleliniki ya Manxili ke tirisanommogo ya Lefapha la Boitekanelo,

Setheo sa Tobeka Madiba-Zuma le baagi.

Palogotlhe ya bokanaka R20 milione e dirisitswe go aga Tleliniki ya Manxili. Seabe sa Lefapha la Boitekanelo mo tleliniking le mo baaging se fitlhile go R 16 203 474. 41, fa dithoto le didirisiwa tsa porojeke yotlhe di jele R 1 624 219. 87. Setheo sa Tobeka Madiba-Zuma se ntshitse madi a a fetang R2 milione.

Motlatsatona Phaahla gape o ikanne go netefatsa fa tleliniki e tsholetsa maemo a a botlhokwa a boitekanelo jwa bosetšhaba, a a lopang gore go nne le kobamelo ya phepafatso, taolo ya ditshwaetso, phokotso ya mela e metelele ya balwetse kwa maoke-

MAOKELO A KWA PORO-FENSENG YA KWAZULU-NATAL

- go na le dipetelele tsa porofense di le 72.
- dikholeje tsa baoki di le 25 le
- ditikwatikwe tsa baagi tsa boitekanelo di le 18.

long, gonneng teng ga melemo e e lekaneng mmogo le tse dingwe tse di botlhokwa, tshireletsego le pabalesego ya badiredi le balwetse mmogo le maitsholo a a itumedisang a badiredi mo balwetseng.

Fa e sale Tleliniki ya Manxili e simolola go dira dikgotlopo di le 72 100 tsa banna di setse di rometswe kwa teng e bile le balwetse ba le 107 ba setse ba iponetse ditirelo tsa boitekanelo tsa thibelapelegi.

Tleliniki ya Manxili e abelana ka ditirelo tsa boitekanelo tse di jaaka tlhokomelo ya boitekanelo ya fa o le moimana, tekolo ya kankere ya molongwana wa popelo le ya Lehuba, tekolo le thobo maikutlo ya HIV.

PABALASEGO LE TSIRELETSEGO

Thuba setu kgatlhanong le pogiso mo baneng

Noluthando Mkhize

iaaka naga e keteka Matsatsi a le 16 a Kgatlhanong le Ntwa mo Basading le mo Baneng, Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa (SAPS) e ikuetse mo baaging go thuba seitu mme ba lwantshe pogiso mo baneng.

"Fa e le gore o nagana gore go na le ngwana yo a bogisiwang, bega seno kwa seteišeneng sa Mapodisi se se gaufi nao kgotsa kwa ditikwatikweng tse di farologaneng tse di tlhomilweng," go boletse jalo Mogeneralekakaretso Yvonne Botsheleng, Tlhogo ya Yuniti ya Dintwa tsa kwa Malapeng, Tshireletso ya Bana le Ditlolomolao tsa Thobalano (FCS) kwa SAPS.

O boletse gore le fa FCS e ikemiseditse go netefatsa gore bana ba babalesege, batsadi, ditokololo tsa lelapa, barutabana le baeteledipele ba setšhaba le bone ba tshwanetse go nna le seabe mo go babaleleng bana kgatlhanong le go bogisega.

"Ngwana o godisiwa ke motse otlhe – ke maikarabelo a setšhaba sotlhe go nna le seabe mo go netefatseng fa bana ba babalesega," go buile jalo Mogeneralekakaretso Botsheleng.

Matsatsi a le 16 a Kgatlhanong le Ntwa mo Basading le mo Baneng ke kgoeletso ya bodittšhabašhaba.

E diragala ngwaga le ngwaga go simolola ka la bo 25 Ngwanaitseele, e leng Letsatsi la bodittšhabašhaba la go fedisa Ntwa mo Basading, go fitlha ka la bo 10 Sedimonthole, letsatsi leo le itsegeng jaaka Letsatsi la Ditshwanelo tsa Batho. Paka eno gape e akaretsa le Letsatsikgotakgote la Bana mmogo le Letsatsi la Lefatshe ka ga Aids.

LWANTSHA BOSENYI KGATLHA-NONG LE BANA

Mogeneralekakaretso Botsheleng o tlhalositse gore yuniti ya FCS e tokafaditse ditirelo tsa yona go netefatsa gore e lwantsha bosenyi kgatlhanong le bana. Seno se tlhodile gore go phokotsego mo palong ya dikgetse tse di begilweng mmogo le direkoto tsa go golegwa go

go tebileng kgatlhanong le bao ba dirileng dipogiso mo baneng.

Go ya ka dipalopalo tsa bosenyi, bosenyi kgatlhanong le bana di ntse di fokotsega ngwaga le ngwaga go tloga mo dikgetseng di le 48 718 tse di begilweng ka ngwaga wa matlole wa 2012/13 go ya go dikgetseng di le 45 230 tse di begilweng ka ngwaga wa matlole wa 2013/14. Palo ya bagolegwa e eme mo go 75%.

O tlaleleditse ka gore SAPS e ka se kgone go lwantsha bosenyi mo basading le mo baneng e le esi mme e tlhoka gape le tshegetso ya setšhaba.

GO TLHONGWA SEŠWA GA YUNITI YA FCS GO DIRA PHAPANG

Go ya ka Mogeneralekakaretso Botsheleng, go tlhongwa sešwa ga yuniti ya FCS ka 2010 go thusitse gore go iponelwe dikatlholelo tsa botshelo jotlhe kwa kgolegelong di le 1 832 kgatlhanong le bosenyi mo basading le mo baneng.

Yuniti ya FCS e tlhomilwe sešwa ka 2010 morago ga gore e nwelele mo ditirelong tsa sepodisi ka 2006. Go simolola ka nako eo e menagantse didirisiwa tsa yona mme ga jaanong e na le diyuniti di le 176 le ditokololo tse di ka fitlhang go 2 500 naga ka bophara.

Mo godimo ga seo, FCS gape e thapa bontsi jwa badiredi ba loago ba ba nang le bokgoni jo bo diphatsa go ba thusa ka dipatlisiso tsa bana ba ba bogisiwang le go rulaganya dipegelo tsa kgotlatshekelo, mmogo le go abelana ka boikano jo bo unngwileng ka kitso kwa go kgotlatshekelo.

FCS e samagane le sepodisi se se kgatlhanong le ditlolomolao tsa thobalano mo baneng, bosenyi jo bo tobileng motho yo e leng wa losika, go koba bana ba ba ka fa tlase ga dingwaga di le 12 ka tsela e e seng mo molaong. Dikarolo di le pedi tse ga jaanong di tlhobaetsang FCS ke ditshwantsho tsa maponapona tsa bana mmogo le tlolomolao ya thobalano mo baneng.

"Palo e e ka fetang halofo ya bosenyi jotlhe jo bo begilweng jo bo diriwang mo baneng bo akaretsa tlolomolao ya thobalano mo baneng. Seno se gagamadiwa le ke koketsego ya ditlhaeletsano tsa mafaratlhatlha a inthanete mo go abelanwang ditshwantsho tsa maponapona tsa bana.

"Fa go tla mo sepodising se se leng kgatlhanong le go gweba ka bana ka tsela e e seng mo molang, SAPS e na le tafole e e ikgethileng e e diphatsa e e dirang ka fa tlase ga Hawks – Lephata la Bolaodi jwa Dipatlisiso tsa Bosenyi jo bo Masisi (DPCI)."

MATSHWAO A MANGWE A A SU-PANG GORE NGWANA O BOGISIWA KA THOBALANO

- Maitsholo a a tlhamaletseng a thobalano
- Phetogo ka moo a itsholang
- Go nna mabifi, go nna bogale
- Go gatelega mo tlhaloganyong, go leka go ipolaya
- Go ikobanya kgotsa go ikgogela kwa morago
- Go itemogela matsapa fa a ntsha metsi
- Tiro ya kwa sekolong e wela kwa tlase
- Serwe sa bomme: Go tswa leswe, o tswa manokonoko, o tswa madi, o tlhagelela mmele o o sa tlwaelegang mo go ene
- Ga a ikutlwe sentle fa a tsamaya kgotsa a ntse fa fatshe.

MAELE A GO DIRA GORE BANA BA GAGO BA BABALESEGE

Mogeneralekakaretso Botsheleng o tlhagisitse maele a a latelang a go thusa go babalela bana ba gago:

- Itse kwa bana ba gago ba leng teng ka dinako tsotlhe mme o netefatse le gore go mongwe yo a ba tlhokometseng ka dinako tsotlhe.
- Tlhokomela mogala wa letheka wa ngwana wa gago, ka fao ba dirisang inthanete le gore ba bua le bo mang.
- Dira dipatlisiso ka ga motlhokomedi yo mongwe le yo mongwe yo o mo thapang wa

bana ba gago mmogo le mafelo a tlhokomelo ya bana a o romelang ngwana wa gago go tlhokomelwa kwa go one.

- Fa o sa kgone go itatela bana ba gago kwa sekolong, netefatsa gore o lemosa barutabana ka ga seo le gore ke mang yo a tla ba latang.
- Fa pogiso e diragala go tswa ka fa lapeng, o seke wa iphuraletsa yona kgotsa wa leka go e baakanya ka fa lapeng. Kopa thuso go tswa kwa SAPS kgotsa kwa ditheong tse di farologaneng tsa tshireletsego ya bana.
- Bana ba tshwanetse go bolelela batsadi ba bone nnete e e senang bofitlha gore ba kgone go thusega ka bonako kgotsa gore pogiso eno e bonwe e sa le semetsing.
- Batsadi ba tshwanetse go itse le go tlhaloganya bana ba bone, ba buisane le bone ba phuthologile ka ga pogiso le go netefaletsa fa ba sireletsegile.

Go bega pelaelo nngwe le nngwe ka ga pogisego ya bana, go se tlhokomelwe kgotsa go dirisiwa ka tsela e e seng mo molaong, tsweetswee letsetsa e nngwe le e nngwe ya megala ya tshoganyetso e e latelang (o ka nne wa nna tlhokaina):

- Romela molaetsakhutswe go Crime Line: 32211
- Lefapha la Tlhabololo ya Loago le na le Tikwatikwe ya Ditaolo e e dirang bosigo le motshegare: 0800 428 428 (mogala o o sa duelelweng) – ba ba letsang ba ka buisana le modiredi wa loago go ka ba thusa le go ka ba thoba maikutlo
- Ba ba letsang gape ba ka kopa gore modiredi wa loago wa Tikwatikwe ya Ditaolo a ba letsetse mogala ka go tlanya *120*7867# (ntle le tuelelo epe) mo mogaleng mongwe ie mongwe wa letheka
- Tlhokomelo ya Bana ya Aforika Borwa: 0861 424453 / 011 452-4110 / imeili:info@childwelfaresa.org.za
- Mogala wa Phediso ya Bosenyi wa SAPS: 08600 10 111

Nikaaruru tsa kwa malanena: Inuelele ka howena

aAforika Borwa a mantsi a kwa gae a santse a tsaya fa dintwa tsa kwa malapeng e le dikgaruru tsa ka fa lapeng mme tota tsone ke tlolomola ya bosenyi, mme seo se kgwathisiwa go ya ka molao. Puso, ka go dirisa Mafapha, e tlhagisitse dikgaolo tse di farologaneng tsa molao go ka fokotsa Dikgaruru tsa kwa malapeng.

DIKGARURU TSA KWA MALAPENG KE ENG?

Go ya ka Molao wa Dikgaruru tsa kwa Malapeng wa bo 116 wa 1998 ke:

- mofuta mongwe le mongwe wa pogisego o o akaretsang wa go otlakiwa, thobalano, go kgopisega mo moweng, go tlhobaediwa mo monaganong kgotsa go kgariediwa mo go tsa madi
- go senngwa ga dithoto
- go nanabela
- go tsena mo ntlong ya motho ntle le kitso kana tetla ya mong wa ntlo
- maitshwaro mangwe le mangwe a a bogisang kgotsa a laolanang mo e leng gore maitsholo ao a tlisa kutlobotlhoko mo boitekanelong, tshireletsegong kgotsa boitekanelong jwa gago

TSHEGETSO GO BATSWASETLHABELONG BA BA BOGISEGILENG

Go na le ditirelo tse di ikgethileng tse di farologaneng tsa tshegetso ya batswasetlhabelo mmogo le ditikwatikwe tse o iponelang ditirelo tsotlhe mo lefelong le le lengwe tse di jaaka:

- Tikwatikwe ya Tlhokomelo ya Thuthuzela
 Ditikwatikwe tseno di beilwe bogolo mo maokelong a a ikemiseditseng
 go fokotsa botswasetlhabelo jo bo sa ikaelelwang, go tokafatsa palo ya
 dikatlholelokgolegelong le go fokotsa lobaka lwa go konosetsa dikgetse.
- Tikwatikwe e o Iponelang Ditirelo Tsotlhe mo Lefelong le le Lengwe ya Khuseleka Ditikwatikwe tseno di abelana ka ditirelo tse di jaaka tsa thobomaikutlo ya letshogo le ditirelo tsa manno, go neela di le mmalwa, mo basading le mo baneng ba batswasetlhabelo ba dintwa. Ditikwatikwe tseno di bulwa bosigo le motshegare.
- Yuniti ya SAPS e e ka ga Dikgaruru tsa kwa Malapeng, Tshireletsego ya Bana le
 Ditlolomolao tsa Thobalano (FCS). FCS e lwana kgatlhanong le ditlolomolao tsa
 thobalano mo baneng, bosenyi jo bo tobileng motho yo e leng wa losika, go koba
 bana ba ba ka fa tlase ga dingwaga di le 12 ka tsela e e seng mo molaong mmogo
 le bosenyi jo bo tlhotlhelediwang ke ditlhaeletsano tsa inthanete.

Go bona thuso letsetsa: Mogala wa go Fedisa Bosenyi wa SAPS : 08600 10 111 kgotsa Tikwatikwe ya Ditaelo ya Lefapha la Tihabololo ya Loago: 0800 428 428

Fa e le gore o a boga o na le tetla ya go ka dira lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela kwa seteišeneng se se gaufi nao sa mapodisi kgotsa kwa kgotlatshekelong ya moagiseterata kgotsa o ka bula kgetse ya bosenyi kwa seteišeneng sa mapodisi mme morago wa dira lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela. Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela la dikgaruru tsa kwa malapeng ke tokomane e e ntshiwang ke kgotlatshekelo, mme e sireletsa motswasetlhabelo kgatlhanong le motho yo a mo bogisang.

O ka bona jang lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela

Goyaka Molaowa Dikgarurutsa kwa Malapeng, wa 1998 (Molaowa bo 116 wa 1998)

Ke mang yo a ka dirang kopo ya lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela?

Motho mang le mang yo a nnileng le kamano le moarabedi wa ditatofatso.

Go tiholega neng kamano magareng ga mongongoregi le moarabedi wa ditatofatso?

Fa e le gore ba nyalane kgotsa ba ne ba nyalane; fa e le gore ba nna kgotsa ba ne ba na mmogo mo kamanong ee jaaka ya nyalano, le fa e le gore ba ne ba sa nyalana; fa e le gore ba kgaogana maikarabelo a botsadi mo tlhokomelong ya ngwana; fa e le gore ba mo kamanong ya go itukisetsa go nyala, ba santse ba bonana mo maratong kgotsa ba amane ka tsela ya setso; fa e le gore ba amana ka madi kgotsa ka go tlhaloganyana kgotsa ka go godisiwa ke motsadi a le mongwe; fa e le gore ba kgaogana kgotsa ba ne ba kgaogana bonno bo le bongwe.

Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela le ka ntshiwa kgatlhanong le mang?

Mang le mang yo a neng a le mo kamanong le mongongoregi mme a dirile kgotsa go belaelwa fa a dirile tiro ya tlolomolao ya dikgaruru tsa kwa malapeng kgatlhanong le mongongoregi.

Ke mang yo a jarang maikarabelo a go itsise mongongoregi ka ditshwanelo tsa bona go ya ka Molao

wa Dikgaruru tsa kwa Malapeng? Tokololo ya Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa. (Karolo ya bo 2) Foromo ya bo 1 ya Molawanataolo wa bo 2; Tsiboso ya mongongoregi mo ntlheng ya dikgaruru tsa kwa malapeng.

Mongongoregi a ka dira kae kopo ya Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela? Kwa Kgotlatshekelo ya Moagiseterata nngwe le nngwe kgotsa kwa Kgotlatshekelo e e Samaganang le Dikgetse tsa kwa Malapeng e e tithomilweng go latela Molao wa Palamente. (Karolo ya bo 4(1) fa e buisiwa le Karolo ya bo 1 (Karolo ya bo 12) Kgotlatshekelo nngwe le nngwe mo lefelong leo mongongoregi a nnang mo go lona saruri, a na le kgwebo kgotsa a thapilwe. Moo moarabedi wa ditatofatso a nnang gone, a na le kgwebo kgotsa a thapilwe kgotsa mo kgotlatshekelo nngwe le nngwe mo tiragalo eno e runtseng gone.

A mongongoregi a ka buela ke mmueledi fa a dira kopo ya lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela? • Go ialo

Karolo ya bo 14

Kopo ya lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela e tshwanetse go tlhatlhelwa le mang kwa Kgotlatshekelo ya Moagiseterata?

A ngwana a ka dira kopo ya lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tihole a go atumela ntle le thuso ya motihokomedi?

Mokwaledi wa Kgotlatshekelo.

Go jalo.Karolo ya bo 4(4)

Karolo ya bo 4(7)

Go letleletswe neng gore kopo ya lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela gore e tlhagisiwe mo nakong eo kgotlatshekelo e tswaletsweng kgotsa mo letsatsing

leo e tswaletseng? Fa e le gore kgotlatshekelo e kgotsofaditswe ke mabaka a gore mongongoregi o tla otlhaiwa go sa tlhokagale fa kopo ya gagwe go sa samaganwe le yone ka yona nako eo. Karolo ya bo 4(5) **Ke ditokomane dife tse**

mongongoregi a tshwanetseng go tsenya kopo ya gagwe ya Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela ka tsone?

Kopo e e samaganeng bogolosegolo le Foromo ya bo 2 ya Molawanataolo wa bo 4 wa melawanataolo ya Molao wa Dikgaruru tsa kwa Malapeng; kopo ya go dira Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela
 Makwaloboikano a a tshegetsang

2. Makwaloboikano a a tsnegetsang kopo go tswa mo bathong ba ba nang le kitso ka ntlha eo. 3. Karolo ya bo 4(6) le (7).

Go diragala eng fa e le gore kgotlatshekelo ga e ntshe Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela ya nakwana? Karolo ya bo 5(4) Kgotlatshekelo e

tshwanetse go laela mokwaledi wa kgotlatshekelo o tshwanetse gore a dire gore dikhophi tse di netefaleditsweng tsa kopo mmogo le makwaloboikano a a tshegetsang a isiwe kwa go moarabedi wa ditatofatso ka tsela e e laetsweng mmogo le tsiboso e e laetsweng [Foromo ya bo 5 ya Molawana wa bo 7]; go ipiletsa go moarabedi wa ditatofatso go tlhagisa mabaka a gore goreng go sa tlhokagale gore go ntshiwe lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela kgatlhanong le ene.

Go ntshiwa ga lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela

Karolo ya bo 6(1) Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela la bofelo le tla ntshiwa fa e le gore moarabedi wa ditatofatso ga a iponagatse ka letlha la gore a busetse karabo ya gagwe jaaka go tlhagisitswe mo tsibosong ya fa go ne go letlelelwa Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela la nakwana Karolo ya bo 6(2) fa moarabedi wa ditatofatso a ka iponagatsa ka letlha la gore a busetse karabo ya gagwe jaaka go tlhagisitswe mo lekwalong la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela la nakwana kgotsa mo tsibosong mme a ganetsana le taelo ya gore go ntshiwe lekwalo la semolaó la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela kgotlatshekelo e tla tswelela go reetsa ntlha eno. Lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela le le ntshiwang ke kgotlatshekelo le tshwanetse go latela foromo e e tlhagisitsweng, e ka tswa e le go va ka Foromo va bo 6 ya Molawanataolo wa bo 8; kgotsa Foromo ya bo 7 ya Molawanataolo wa bo 8;.

Go diragala eng morago ga gore go ntshiwe lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumel? Karolo ya bo 6(6) Mokwaledi wa

Karolo ya Do 6(b) Mokwaledi wa kgotlatshekelo o tshwanetse go romela dikhophi tse di netefaleditsweng tsa lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela mmogo le lekwalotaelo la go golega kwa seteiseneng sa mapodisi se mongongoregi a itlhophetseng sone.

Go ntshiwa ga lekwalotaelo la go golega Kqaolo ya bo 8(1)(a) Lekwalotaelo la

go golega le tshwanetse go letlelelwa le go gololwa go latela Foromo ya bo 8 ya Molawanataolo wa bo 9. Gangwe le gape fa kgotlatshekelo e golola lekwalo la semolao la go thibela motho yo a go bogisang go se tlhole a go atumela, kgotlatshekelo e tshwanetse go dira taelo e e letlelelang go gololwa ga lekwalotaelo la go golega. Go diragadiwa ga lekwalotaelo la go golega. Go diragadiwa ga lekwalotaelo la go golega go tla beelwa kwa thoko fa fela go na le kobamelo ya dithibelo, melawana, maikano kgotsa taelo e e ntshitsweng ke knotlatshekelo